

Агата Кристи

Смарагдът на раджата

С голямо усилие Джеймс Бонт насочи отново внимание към малката жълта книжка в ръката си. На корицата ѝ имаше прост, но привлекателен надпис: „Искате ли заплатата ви да се повиши с 300 лири годишно?“ Цената ѝ беше един шилинг. Джеймс току-що беше прочел две страници със стегнато написани текстове, които инструктираха да гледа шефа си в лицето, да се превърне в динамична личност и да създава впечатление за експедитивност. Сега беше стигнал до по-фина материя: „Има време и за честност, и за дискретност“ – научи от малката жълта книжка. – „Един силен мъж не винаги бърби всичко, което знае.“ Джеймс остави малката книжка да се затвори и, повдигайки глава, се загледа към сините простори на океана. Обзе го ужасното подозрение, че не е силен мъж. Един силен мъж би контролирал сегашното положение, вместо да бъде жертва на събитията. За шестнадесети път тази сутрин Джеймс се запита къде беше сгрешил.

Това беше неговата почивка. Неговата почивка? Ха, ха! Язвителен смях. Кой го беше накарал да дойде в този модерен морски курорт Кимптън-он-сии? Грейс. Кой го беше накарал да прави разходи по-големи от тези, които можеше да си позволи? Грейс. И той с желание беше съгласил с плана. Тя го бе довела тук и какъв беше резултатът? Докато той се настани в скромно общежитие на около миля и половина от брега, Грейс, която трябваше да бъде в друго подобно общежитие (не в същото – моралните правила на обкръжението на Джеймс бяха много строги) явно го изостави и отседна не някъде другаде, а в хотел „Еспланада“ на морския бряг.

Изглежда имаше приятели там. Приятели! Джеймс отново се засмя язвително. Мислите му се върнаха назад към последните три години на неговото бавно развиващо се познанство с Грейс. Тя бе изключително доволна, когато за пръв път ѝ обърна внимание. Това бе преди тя да се издигне до висините на славата в магазините за дамски шапки на господата Бартлес на Хай стрийт. В онези дни Джеймс беше този, който се държеше високомерно, но сега уви! Нещата се бяха променили. Грейс, както се казва, „печелеше добри пари“. Това я направи надменна. Да, точно така, много надменна. Джеймс си спомни смътно откъс от книга с поезия, нещо като „да благодариш на Бога за любовта на добър човек“. Но нищо подобно не се наблюдаваше при Грейс.

Добре нахранена от закуската в хотела, тя изцяло пренебрегваше любовта на добрия човек. Фактически приемаше вниманието, оказвано ѝ от ужасен идиот на име Клод Сопуърт, един мъж, за когото Джеймс беше убеден, че няма никакъв морал.

Джеймс заби пета в земята и мрачно погледна към хоризонта. Кимптън-он-сии. Какво го беше омагьосало, че да дойде на такова място? Беше курорт предимно на богатите и модерните, имаше два големи хотела и кокетни бунгала по протежение на няколко мили. Бунгалата бяха собственост на известни актриси, богати евреи и онези английски аристократи, които се бяха оженили за богати жени. Наемът за най-малкото беше двадесет и пет гвинеи на седмица. Не смееше да си помисли на колко ли можеше да възлиза наемът за големите. Един от тези дворци се намираще непосредствено зад мястото, където бе отседнал Джеймс. Принадлежеше на известния лорд Едуард Кемпиън, който се увеличаваше от риболова. В момента там пребиваваха много известни гости, включително раджата на Марапутна, чието богатство беше баснословно. Джеймс беше прочел всичко за него в местния седмичник тази сутрин: за размера на индийските му владения, за дворците му, за прекрасната му колекция от скъпоценни камъни и специално за необикновен смарагд с размерите на гълъбово яйце. Джеймс, който бе израснал в града, не беше съвсем наясно колко голямо е яйцето на гълъб, но информацията го впечатли.

„Ако имах такъв смарагд – каза си той загледан отново мрачно към хоризонта, – щях да дам на Грейс да се разбере.“

Чувствата му бяха неопределени, но произнасянето на тези думи го накара да се почувства по-добре. Зад него се чува гласове и смях, някой го извика. Той рязко се обърна и се озова лице в лице с Грейс. С нея бяха Клара Сопуърт, Алис Сопуърт, Дороти Сопуърт и – уви – Клод Сопуърт. Момичетата се държаха за ръце и се смееха.

– Хей, съвсем се изгуби – извика дяволито Грейс.

– Да – измърмори Джеймс.

Почувства, че би могъл да намери и по-красноречив отговор. Едва ли би могъл да създаде впечатление за динамична личност само с използването на една дума „да“. Погледна към Клод Сопуърт с голяма ненавист. Той беше облечен почти толкова хубаво, колкото и героите от музикалните комедии. Джеймс чакаше с огромно нетърпение момента, в който някое ентусиазирано куче на плажа щеше да остави мокри и песьчливи следи от предни лапи върху снежно белите фланелени панталони на Клод. Той самият носеше практични тъмносиви фланелени панталони, но вече доста износени.

– Не е ли прекрасен въздухът? Ободрява, нали? – попита Клара, като пое дълбоко въздух и се засмя.

– От озона е. Знаеш ли, действа толкова добре, колкото и тоника –

каза Алис Сопуърт и също се засмя.

„Бих искал да ударя глупавите им глави една в друга – помисли си Джеймс. – Какъв е смисълът да се смеят през цялото време? Не казват нищо смешно.“

Безупречният Клод апатично промърмори:

– Ще се изкъпем ли или е прекалено изтощително?

Идеята за къпането беше приета бурно. Джеймс се изравни с тях. Дори успя с известна хитрост да задържи Грейс малко назад от останалите.

– Виж какво! Аз почти не те виждам – изказа недоволството си той.

– Е, сега поне сме заедно и можеш да дойдеш да обядваш с нас в хотела поне... – Тя не довърши думите си, а погледна колебливо към краката на Джеймс.

– Какъв е проблемът? Не съм достатъчно елегантен за теб, предполагам? – попита свирепо Джеймс.

– Наистина мисля, скъпи, че трябва да проявяваш малко повече старание. Всички тук са толкова елегантни. Погледни Клод Сопуърт! – посочи го Грейс.

– Видях го – рече мрачно Джеймс. – Не познавам по-голямо магаре от него.

– Не критикувай приятелите ми, Джеймс, не е възпитано – скастри го Грейс. – Облечен е точно както и всеки друг господин в хотела.

– Уф! Знаеш ли какво прочетох онзи ден в „Сосайъти Снипетс“? Ами онзи херцог... херцог... все едно, не мога да си спомня името, но един херцог е бил най-зле облеченият мъж в Англия. Ето на!

– Сигурно, но пък, виждаш ли, той е херцог – възрази Грейс.

– Е, и? Ами ако един ден и аз ще стана херцог? – попита Джеймс. – Може би не точно херцог, но поне пер.

Пъхна жълтата книга в джоба си и ѝ изброи дълъг списък перове от страната, които бяха започнали много по-скромно от него. Грейс просто се засмя:

– Не бъди толкова слабоумен, Джеймс. Представяш ли си, ти да станеш граф на Кимптън-он-сии!

Джеймс я погледна със смесени чувства на ярост и отчаяние. Въздъхът в Кимптън-он-сии със сигурност беше замаял главата ѝ.

Плажът на Кимптън представляваше дълга ивица пясък. Покрай него на около миля и половина е разположена права редица съблекални и кабинни. Компанията тъкмо беше спряла пред шест съблекални, на всяка от които се виждаше познатият надпис: "Само за гости на хотел

„Еспланада““. Грейс каза живо:

– Ето ги, но се боя, че не можеш да дойдеш с нас, Джеймс. Трябва да продължиш до палатките за общо ползване, ей там. Ще се срещнем в морето. До скоро!

– До скоро! – отвърна Джеймс и закричи в указаната посока.

Там имаше дванадесет овехтели палатки, тържествено изправили се пред океана. Възрастен моряк с руло синя хартия в ръка ги охраняваше. Той взе една монета от Джеймс, откъсна му един син билет от рулото си, метна отгоре му пешкир и посочи с палец през рамо, като дрезгаво каза:

– Застанете си на реда.

Чак тогава Джеймс осъзна, че има конкуренция. И други освен него бяха решили да влязат в морето. Освен, че всички палатки бяха заети, пред всяка от тях имаше изпълнена с решителност тъппа хора, които се гледаха гневно един друг. Джеймс се присъедини към най-малката група и зачака. Платната на палатката се разделиха и от нея излезе красива млада жена, почти без дрехи, поставяйки си шапката за плуване с бързината на човек, който няма нищо против да пропилее цялата сутрин. Запъти се надолу към водата и седна замечтано на пясъка.

„Тук няма смисъл“ – каза си Джеймс и веднага се присъедини към друга група.

След като чака пет минути, във втората палатка се забеляза признаци на активност. С издуване и опъване платната се разтвори широко и се появиха четири деца, баща и майка, при това палатката, с малките си размери, заприлича на атрибут за фокуси. Веднага две жени изскочиха напред, всяка от тях хванала по едно от платната на палатката.

– Извинете ме – каза първата, леко задъхана.

– Вие ме извинете – отвърна другата млада жена с гневен поглед.

– Бих искала да знаете, че бях тук цели десет минути преди вас – рече бързо първата.

– Аз бях тук четвърт час преди вас, както всеки може да ви каже – отвърна, защитавайки се, втората.

– Хайде, хайде! – чу се гласът на стария моряк, който се приближаваше.

И двете млади жени му заговориха пискливо. Когато свършиха, той посочи с поглед втората и лаконично заяви:

– Ваша е.

После се оттегли, глух за оплакванията. Нито знаеше, нито го интересуваше коя е била там първа, но решението му, както пише във

вестниците, беше окончателно. Отчаяният Джеймс го хвана за ръката:

– Хей! Слушай!

– Да, господине?

– Колко време ще трябва да чакам преди да се добера до палатката?

Възрастният моряк хвърли равнодушен поглед към тълпата чакащи. – Може би час, може би час и половина, не мога да кажа.

В този момент Джеймс забеляза Грейс и момичетата Сопуърт, които тичаха леко надолу по пясъка към водата.

– По дяволите! О, по дяволите! – ядоса се Джеймс.

Още веднъж дръпна възрастния моряк.

– Не мога ли да получа палатка някъде другаде? Какво ще кажете за една от тези съблекални там? Всички те изглеждат празни.

– Съблекалните са частни – поясни с достойнство старият моряк и отмина.

С горчивото чувство, че са го изиграли, Джеймс се отдели от чакащите групи хора и яростно закричи по брега. Това беше вече прекалено! Минаваше всякакви граници! Погледна свирепо към спретнатите кабинни, покрай които минаваше. В този момент от независим либерал се превърна в яростен червен социалист. Защо богатите трябваше да имат кабинни и да могат да се къпят винаги, когато пожелаят, без да чакат на тълпи?

„Тази наша система – каза си той – е изцяло погрешна.“

От океана долетяха виковете на нагазилите във водата. Гласът на Грейс. И над писъците се извиси безсмисленото „ха-ха-ха“ на Клод Сопуърт.

– По дяволите! – изруга още веднъж Джеймс, скърцайки със зъби, нещо, което никога по-рано не беше правил, а само бе чел за него в романите.

Спря се, като свирепо завъртя бастуна си и обърна решително гръб на океана, взирайки се с голяма омраза към „Гнездото на орлите“, „Буена виста“ и „Мон дезир“. Беше традиция населяващите Кимптън-он-сии да дават странни имена на своите съблекални. „Гнездото на орлите“ се стори глупаво на Джеймс, а „Буена виста“ превишаваше неговите лингвистични възможности. Но познанията му по френски бяха достатъчни, за да му позволят да осмисли уместността на третото название.

– Наистина бих казал, че това е „моята мечта“ – рече Джеймс.

И в този миг видя, че докато вратите на другите съблекални бяха здраво затворени, тази на „Мон дезир“ бе откренхната. Джеймс замислено огледа плажа. Точно тук се бяха настанили грижливи майки с много

деца около тях. Беше само десет часът, все още прекалено рано за аристокрацията на Кимптън-он-сии да слезе да се къпе.

„Вероятно ядат пъдпъдъци с гъби в леглата си, донесени им на подноси от напудрени лакеи. Пфу! Никой от тях няма да дойде тук преди дванадесет часа“ – помисли си Джеймс.

Отново погледна към океана. Подобно на добре заучен рефрен пискливият глас на Грейс се понесе из въздуха. Беше последван от „ха, ха, ха“-то на Клод Сопуърт.

– Ще го направя – рече през зъби Джеймс.

Отвори вратата на „Мон дезир“ и влезе вътре.

За момент се изплаши, тъй като забеляза разни дрехи, висящи на закачалките, но бързо се успокои. Съблекалнята беше разделена на две, от дясната страна висяха дамски жълт пуловер, измачкана панамена шапка и чифт плажни обувки. Отляво се виждаха стари сиви фланелени панталони, пуловер и шапка за плуване, по което се разбираше, че има разделение на мъжка и женска част от съблекалнята. Джеймс бързо отиде в мъжката и се съблече. Три минути по-късно беше вече в океана, важно пухтейки и пръхтейки, като се подаваше за много кратко над водата, плувайки с професионално умение – този стил, който е с глава под водата и ръце, излизаци над повърхността.

– О, ето те и теб! Боях се, че няма да дойдеш скоро, като гледах цялата тази тъпна чакащи хора там – извика Грейс.

– Така ли? – измърмори Джеймс.

С благодарност си помисли за жълтата книга. „Силният мъж може в определени случаи да бъде дискретен“. За момента самочувствието му се бе възвърнало напълно. Дори успя да каже на Клод Сопуърт, който учеше Грейс да плува кроул няколко думи с приятен, но твърд тон.

– Не, не, старче, това е съвсем погрешно. Аз ще ѝ покажа.

И самоувереността в тона му беше такава, че Клод се оттегли смутен. Единственото, за което можеше да съжалява, бе, че триумфът му бе кратък. Температурата на водата по английското крайбрежие не е такава, че да може къпещите се да останат в нея за дълго. Грейс и момичетата Сопуърт вече бяха с посинели устни и тракащи зъби. Те затичаха към брега и Джеймс се запъти самотен към „Мон дезир“. Докато се триеше енергично с пешкира и си нахлузваше ризата през глава, се чувстваше доволен от себе си. Смяташе, че се е проявил като динамична личност.

После внезапно застана неподвижно, замръзнал от ужас. Отвън се чуха женски гласове, гласове доста различни от този на Грейс и приятелите ѝ. Миг по-късно осъзна истината – пълноправните собственици на

„Мон дезир“ пристигаха. Ако беше съвсем облечен, може би Джеймс щеше да изчака идването им по различен начин и щеше да направи опит да даде някакво обяснение. В случая реагира панически. Прозорците на „Мон дезир“ бяха благоприлично покрити с тъмнозелени пердета. Джеймс се хвърли към вратата и хвана дръжката, стискайки я отчаяно. Отвън се опитаха неуспешно да отворят.

– Все пак е заключено. Пег струва ми се каза, че е отворено – чу се женски глас.

– Не, Уогъл каза това.

– Уогъл прекалява. Колко неприятно, ще трябва да се върнем за ключа – рече другото момиче.

Джеймс чу стъпките им да се отдалечават. Пое си дълбоко дъх. С отчаяна бързина навлече останалите си дрехи. Две минути по-късно той се разхождаше нехайно по брега с почти агресивна невинност. Грейс и момичетата Сопуърт се присъединиха към него на плажа четвърт час по-късно. Останалата част от сутринта мина приятно в хвърляне на камъчета, писане по пясъка и леки закачки. После Клод погледна часовника си и отбеляза:

– Вече е обяд. По-добре да се връщаме.

– Ужасно съм гладна – заяви Алис Сопуърт.

Всички останали момичета казаха, че и те са ужасно гладни.

– Идваш ли, Джеймс? – попита Грейс.

Без съмнение, Джеймс беше извънредно докачлив. Предпочете да се обиди от тона ѝ.

– Не, ако дрехите ми не са достатъчно добри за теб. Може би след като си толкова взискателна, е по-добре да не идвам – рече горчиво той.

Тонът му трябваше да подсказва на Грейс каква реакция очаква той от нея – да го убеди, че това няма значение, но океанският въздух ѝ се отразяваше неблагоприятно и тя просто отвърна:

– Много добре. Както искаш. В такъв случай ще се видим след обяд.

Джеймс остана втрещен.

– Добре! – рече той, гледайки след отдалечаващата се група. – Добре...

Закрачи унило към града. В Кимптън-он-сии има два ресторанта и в двата е горещо, шумно и претърпано. Отново положението беше същото, както и със съблекалните, Джеймс трябваше да чака реда си. Наложил се да чака и повече, тъй като една безскрупулна госпожа, която току-що бе дошла, го изпревари, когато се появи свободно място. Най-после

седна на малка масичка. Точно до лявото му ухо три зле подстригани девойки пееха доста фалшиво мотив от една италианска опера. За щастие Джеймс не беше музикален. С безразличие изучи менюто. Ръцете му бяха пъхнати дълбоко в джобовете.

„Каквото и да си поръчам – помисли си той, – със сигурност ще се е свършило. Такъв ми е късметът.“ Дясната му ръка, изучавайки глъбините на джоба му докосна непознат предмет. Беше нещо като камък, голям объл камък.

„За какво по дяволите съм пъхнал камък в джоба си“ – помисли си Джеймс.

Обхвана го с длан. Към него се приближи сервитьорка.

– Пържена камбала и пържени картофи, моля – поръча Джеймс.

– Пържената камбала свърши – промърмори сервитьорката с поглед, мечтателно отправен към тавана.

– Тогава ще си взема говеждо с къри – рече Джеймс.

– Говеждото с къри свърши.

– Има ли нещо от това меню, което не се е свършило? – поиска да узнае Джеймс.

Сервитьорката изглеждаше обидена и постави бледосив показалец там, където пишеше овнешка яхния. Джеймс се остави на неизбежното и поръча овнешка яхния. Все още преизпълнен с възмущение от работата на ресторантите, извади ръката си от джоба, като продължаваше да държи камъка в нея. Разтваряйки пръстите си, погледна разсеяно към предмета в дланта си. Тогава, изведнъж, всички по-малки проблеми изчезнаха от съзнанието му и той се втренчи с широко отворени очи. Това, което държеше, не беше камък, а – едва ли би могъл да се съмнява в това – смарагд, огромен зелен смарагд. Джеймс се взираше в него, обзет от ужас. Не, не може да е смарагд, трябва да е цветно стъкло. Не би могло да има смарагд с такива размери, освен ако – напечатаните думи зананцуваха пред очите на Джеймс: „Раджата на Марапутна – необикновен смарагд с големина на гълъбово яйце.“ Дали беше... можеше ли да е... този смарагд, който гледаше сега? Сервитьорката се върна с овнешката яхния и Джеймс инстинктивно стисна пръстите си. Нагоре и надолу по гръбнака му се гонеха студени тръпки. Имаше чувството, че се намира пред ужасна дилема. Ако това е смарагда... но той ли е? Можеше ли да бъде? Разтвори пръсти и нетърпеливо надникна. Джеймс не беше познавач на скъпоценните камъни, но дълбочината и сиянието на този го убедиха, че е истински. Постави двата си лакътя на масата и се наведе напред, загледан с невидящи очи в овнешката яхния, която бавно

изстиваше в блюдото пред него. Трябваше да го измисли. Ако това беше смарагда на раджата, какво щеше да прави с него? Думата „полиция“ просветна в съзнанието му. Ако човек намери нещо ценно, той го носи в полицейския участък. Джеймс беше възпитан да действа съгласно тази аксиома.

Да, но как, по дяволите, беше влязъл този смарагд в джоба му? Без съмнение, в полицията щяха да му зададат този въпрос. Беше неприятен въпрос, още повече, че в момента не можеше да отговори. Как беше се намерил този смарагд в джоба му? С отчаяние погледна надолу към краката си и тогава го прониза лошо предчувствие. Погледна по-внимателно. Един чифт стари фланелени панталони много прилича на друг чифт подобни панталони, но въпреки всичко Джеймс инстинктивно почувства, че в края на краищата това не са неговите панталони. Облегна се назад на стола си, зашеметен от откритието. Сега разбра какво бе станало. Бързайки да се измъкне от съблекалнята, беше взел чуждите панталони. Спомняше си, че закачи своите на съседна закачалка до старите панталони, които висяха там. Да, това обясняваше нещата до тук – беше взел чуждите панталони. Но все едно, какво по дяволите правеше там един смарагд на стойност хиляди лири? Колкото повече мислеше за това, толкова по-любопитно изглеждаше всичко. Можеше, разбира се, да обясни в полицията...

Без съмнение беше неловко, определено беше неловко. Трябваше да се спомене факта, че предумишлено е влязъл в чужда съблекалня. Това, разбира се, не беше сериозно престъпление, но беше осъдително.

– Да ви донеса ли нещо друго, господине?

Беше отново сервитьорката. Гледаше многозначително към недокоснатата овнешка яхния. Джеймс бързо сипа малко от нея в чинията си и поиска сметката. Щом я получи, плати и излезе. Както стоеше нерешително на улицата, един афиш отсреща прикова вниманието му. В съседния град, Харчестър, излизаше вечерен вестник и Джеймс гледаше именно неговото съдържание. Там се съобщаваше накратко един сензационен факт: „СМАРАГДЪТ НА РАДЖАТА ОТКРАДНАТ“.

– Господи! – възкликна тихо Джеймс и се облегна на един стълб.

Когато дойде на себе си, той измъкна едно пени и си купи вестника. Не му трябваше много време, за да открие онова, което търсеше. Сензационните неща в местните новини бяха разположени на голямо разстояние една от друга. Първа страница беше накичена с големи заглавия: „Сензационен обир у лорд Едуард Кемпиън. Кражба на необикновения смарагд с дълга история. Ужасната загуба на раджата на Марапутна“.

Фактите бяха малко и прости. Лорд Едуард Кемпиън поканил няколко приятели миналата вечер. Пожелал да покажат камъка на една от присъстващите дами. Раджата отишъл да го вземе и открил, че го няма. Извикали полицията. До сега не е открита никаква следа. Джеймс остави вестника да падне на земята. Все още не му беше ясно как е станало така, че смарагдът се е намерил в джоба на старите фланелени панталони в съблекалнята, но му се струваше, че в полицията със сигурност ще помислят неговия разказ за съмнителен. Какво по дяволите да направи? Ето, той стоеше на главната улица на Кимптън-он-сии с откраднатата скъпоценност с огромна стойност, приютила се кротко в джоба му, докато всички полицаи в околността бяха заети с търсенето тъкмо на същата скъпоценност. Пред него се откриваха две възможности. Възможност номер едно – да отиде направо в полицейския участък и да разкаже историята си, но трябва да признаем, че Джеймс определено бягаше от тази възможност и номер две – по един или друг начин да се отърве от смарагда. Помисли си дали да не го постави в хубав, малък колет и да го изпрати по пощата обратно на раджата. После поклати глава, беше чел прекалено много детективски истории за подобни неща. Знаеше, че един супер детектив можеше да използва увеличително стъкло и всякакви други подобни пособия. Всеки способен детектив щеше да се заеме с колета на Джеймс и за около половин час да открие професията, възрастта, навичките на изпращача и как изглежда той. След това щеше да е само въпрос на часове да го открият.

Тъкмо тогава Джеймс се досети за един поразително прост вариант. Беше обяд, плажът би трябвало да е сравнително пуст. Щеше да се върне в „Мон дезир“, да закачи панталоните там, откъдето ги беше взел и да вземе своите. Тръгна бързо към плажа.

Въпреки всичко съвестта леко го гризеше. Смарагдът трябваше да бъде върнат на раджата. У него се породи идеята да извърши малко детективска работа, след като си вземе собствените панталони и върне другите на място. В изпълнение на тази идея той се насочи към възрастния моряк, когото правилно бе оценил като неизчерпаем източник на информация в Кимптън и се обърна учтиво към него:

– Извинете, но мисля, че един мой приятел, господин Чарлз Ламптън има съблекалня на този плаж. Струва ми се, че се казва „Мон дезир“.

Възрастният моряк седеше на един стол с лула в устата, загледан към океана. Премести леко лулата си и без да отмества поглед от хоризонта отговори:

– Всеки знае, че „Мон дезир“ принадлежи на негова светлост лорд Едуард Кемпиън. Никога не съм чувал за господин Чарлз Ламптън, трябва да е отскоро тук.

– Благодаря ви – рече Джеймс и се оттегли.

Информацията го смая. Със сигурност не бе възможно раджата сам да е пуснал камъка в джоба и да е забравил. Джеймс поклати глава. Тази хипотеза не го задоволяваше, но очевидно крадецът трябва да е някой от участвалите в домашното парти. Тази ситуация напомни на Джеймс за някои от любимите му литературни произведения.

Независимо от това неговата собствена цел остана непроменена. Всичко ставаше съвсем лесно. Плажът беше, както се бе надявал, практически пуст. За още по-голям късмет вратата на „Мон дезир“ още беше открената. Въмъкването вътре стана за миг. Джеймс тъкмо вдигаше собствените си панталони от закачалката, когато един глас зад него го накара внезапно да се обърне.

– Ето, че ви хванах, човече! – каза гласът.

Джеймс го гледаше с отворена уста. На вратата на „Мон дезир“ стоеше един непознат – добре облечен мъж на около четиридесет години, с изострено и подобно на ястреб лице.

– Ето, че ви хванах! – повтори непознатият.

– Кой... кой сте вие? – запъна се Джеймс.

– Детектив-инспектор Мерилийз от Скотланд Ярд. И ще ви обезпокоя с нареждането да предадете онзи смарагд – каза решително другият.

– Смарагда?

Джеймс искаше да спечели време.

– Точно това казах, да – рече инспектор Мерилийз.

Говореше с твърд делови глас. Джеймс се опита да дойде на себе си.

– Не знам за какво говорите – каза той с тон, изразяващ достойнство.

– О, да, момчето ми, мисля, че знаете.

– Всичко това е грешка. Мога съвсем ясно да обясня – рече Джеймс и после млъкна.

По лицето на другия беше изписана досада.

– Винаги казват така – сухо измърмори човекът от Скотланд Ярд. – Предполагам, че сте го намерили, докато сте се разхождали по плажа, а? Обяснението ще е нещо подобно.

„Наистина имаше сходство“ – призна си на ум Джеймс, но все още се опитваше да спечели време.

– Откъде да знам, че сте такъв, за каквото се представяте? – попита тихо той.

Мерилийз обърна за миг ревера на самото си, показвайки една значка. Джеймс го загледа с очи, които щяха да изскочат от мястото си.

– А сега виждате ли с кого си имате работа! Новак сте, забелязах го. Първата ви работа, нали? – попита почти сърдечно другият. Джеймс кимна. – Така си и помислих. А сега, момчето ми, ще ми дадете ли smaragd или трябва да ви претърся?

Джеймс възвърна способността си да говори:

– Той... той не е у мен – заяви той.

Мислеше трескаво.

– Оставил сте го в квартирата си? – попита Мерилийз.

Джеймс кимна.

– Много добре, тогава ще отидем там заедно – каза детективът и хвана Джеймс под ръка. – Няма да рискувам да ми избягате. Ще отидем в квартирата ви и ще ми дадете този камък.

Джеймс несигурно заговори:

– Ако го направя, ще ме пуснете ли?

Мерилийз сякаш се смути.

– Знаем точно как е взет камъкът – обясни той, – а също и за дамата, която е замесена. Разбира се, раджата иска работата да се потули. Знаете какви са тези туземни владетели, нали?

Джеймс, който не знаеше нищо за туземните владетели, с изключение на един, свързан с шумен процес, кимна глава, давайки си вид, че разбира.

– Съвсем няма да е в реда на нещата, разбира се, но вие можете да останете ненаказан – обясни детективът.

Джеймс отново кимна. Бяха минали покрай хотела и сега влизаха в града. Джеймс указваше посоката, а другият нито за миг не изпускате ръката му.

Внезапно Джеймс се поколеба и за малко да заговори. Мерилийз го погледна проникателно и после се засмя. Минаваха точно покрай полицейския участък и той забеляза мъчителния поглед, който Джеймс хвърли натам.

– Първо ще ви дам шанс – каза добронамерено детективът.

В този момент събитията започнаха да се развиват бързо. Джеймс издаде силен вик, сграбчи ръката на другия и извика със силен глас:

– Помощ! Крадец! Помощ! Крадец!

За по-малко от минута около тях се струпа тълпа.

Мерилийз се опитваше да измъкне ръката си от хватката на Джеймс, който извика:

– Обвинявам този човек. Обвинявам го, че ме обра.

– За какво говориш, глупако? – извика другият.

Един полицаи пое нещата в свои ръце. Господин Мерилийз и Джеймс бяха отведени в полицейския участък. Джеймс повтори оплакването си, заявявайки възбудено:

– Този човек току-що ме обра. Моят портфейл е в десния му джоб.

– Този мъж е луд. Можете сам да проверите, инспекторе, и да видите дали казва истината – оплака се другият.

По даден от инспектора знак полицаят пхна почтително ръката си в джоба на Мерилийз. Извади нещо и го вдигна нагоре, като ахна от удивление.

– Господи! Това трябва да е смарагда на раджата! – възкликна инспекторът, който беше толкова смаян, че премина границите на професионалното благоприличие.

Мерилийз изглеждаше по-скептичен от всички останали.

– Това е чудовищно! – От устата му излетяха пръски. – Чудовищно! Трябва да го е пхнал сам в джоба ми, докато вървахме заедно. Това е измама.

Убедителността на Мерилийз накара инспектора да се поколебае. Подозренията му се прехвърлиха към Джеймс. Пошепна нещо на полицаия и последният излезе.

– А сега, господа, нека да чуя вашите показания. Моля, един по един – нареди инспекторът.

– Разбира се – рече Джеймс. – Разхождах се по плажа, където срещнах този господин и той каза, че се познаваме. Не си спомнях да съм го срещал преди, но бях прекалено учтив, за да му го кажа. Вървахме заедно. Имах известни подозрения към него и точно когато стигнахме до полицейския участък, усетих ръката му в джоба си. Хванах го и извиках за помощ.

Инспекторът премести поглед към Мерилийз.

– А сега вие, господине.

Мерилийз изглеждаше леко смутен и бавно каза:

– Тази история е почти вярна, но не съвсем. Не аз го заговорих нарочно, а той мен. Несъмнено се е опитвал да се отърве от смарагда и го е пхнал в джоба ми, докато говорехме.

Инспекторът спря да пише и безпристрастно каза:

– А, добре, след минута тук ще дойде един господин, който ще ни

помогне да разберем нещата докрай.

Мерилийз се намръщи и промърмори, вадейки часовника си:

– Наистина ми е невъзможно да чакам. Имам среща. Наистина, инспекторе, не можете да разсъждавате толкова абсурдно и да предположите, че ще открадна смарагд и ще се разхождам, като го държа в джоба си.

– Не е правдоподобно, господине, съгласен съм – отвърна инспекторът, – но ще трябва да почакате само пет-десет минути, докато изясним случая. А! Ето го и Негова светлост.

В стаята влезе висок мъж на около четиридесет години. Беше облечен с овехтели панталони и стар пуловер.

– Е, инспекторе, за какво става въпрос? Казвате, че сте намерили смарагда. Това е чудесно, много добре. Кои са тези двамата при вас? – попита той.

Погледът му се плъзна по Джеймс и се спря върху Мерилийз.

Убедителността на последния изглежда намаля и се стопи.

– А, Джоунс! – възкликна лорд Кемпиън.

– Познавате ли този мъж, лорд Едуард? – попита живо инспекторът.

– Да, разбира се. Това е моят слуга, работи при мен от един месец. Човека, който изпратиха от Лондон, веднага тръгна по дирите му, но сред неговите вещи нямаше и следа от смарагда – обясни сухо лорд Едуард.

– Носеше го в джоба на самото си. Този господин ни насочи към него – съобщи инспекторът и посочи към Джеймс.

След миг се ръкуваха с Джеймс и сърдечно го приветстваха.

– Скъпи приятелю, значи вие сте го заподозрял, така ли? – попита лорд Едуард Кемпиън.

– Да – отвърна Джеймс. – Бях принуден да измисля историята за това, че са ме обрала, за да го въведа в полицейския участък.

– Е, това е чудесно, направо чудесно. Трябва да дойдете да обядвате с нас, ако не сте обядвали. Знаем, че е късно, почти два часа – каза лорд Едуард.

– Не, не съм обядвал... но... – поколеба се Джеймс.

– Не казвайте нищо, нито дума. Знаете, че раджата ще иска да ви благодари, че сте му върнали смарагда. Всъщност аз още не знам как е станало всичко – каза лорд Едуард.

Вече бяха излезли от полицейския участък и стояха на стълбите.

– Ами... струва ми се... бих искал да ви разкажа истинската

история – рече Джеймс.

Направи го. На Негова светлост очевидно му стана много забавно и заяви:

– Най-доброто нещо, което някога съм чувал. Сега разбирам всичко. Веднага щом го е откраднал, Джоунс трябва да е побързал да отиде в съблекалнята, защото е знаел, че полицията ще претърси основно къщата. Понякога обувам тези стари панталони, когато ходя за риба. Не е имало вероятност някой да ги вземе и той е можел спокойно да си прибере обратно скъпоценния камък. Сигурно е бил шокиран, когато е дошъл днес и е видял, че го няма. Щом сте се появили, е разбрал, че вие сте човекът, който е взел камъка. Все още не ми е съвсем ясно, обаче, как сте разбрали, че само се представя за детектив!

„Силният мъж – помисли си Джеймс – знае кога да е откровен и кога да е дискретен“.

Усмихна се дяволито, докато пръстите му преминаха леко по вътрешната страна на ревера на самото му, където беше малката сребърна значка на онзи почти неизвестен клуб „Мертън парк супер сайклинг“. Удивително съвпадение бе, че онзи мъж, Джоунс, също бе негов член. Но това е то!

– Здравей, Джеймс!

Обърна се. Грейс и момичетата Сопуърт го викаха от другата страна на пътя. Каза на лорд Едуард:

– Извинете ме за малко.

Пресече пътя и отиде при тях. Грейс рече:

– Отиваме на кино. Помислих си, че може да искаш да дойдеш.

– Съжалявам. Отивам на обяд с лорд Едуард Кемпиън. Да, онзи мъж там с удобните стари дрехи. Искан да се срещна с раджата на Маратпурна – каза Джеймс.

Повдигна учтиво шапката си и се върна при лорд Едуард.

КРАЙ

© 1934 Агата Кристи
© 1995 Елена Захариева, превод от английски
© 1995 Иван Захариев, превод от английски

Agatha Christie
The Rajah's Emerald, 1934

Публикация

Агата Кристи. Загадката на Листърдейл. Разкази
Издаелство „Абагар холдинг“, София, 1995 г.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7821>]